

LUOVAN TYÖN
TEKIJÄT
JA YRITTÄJÄT

4.10.2017

EDUSKUNNAN SIVISTYSVALIOKUNNALLE

Lausunto valtioneuvoston jatkokirjelmästä eduskunnalle digitaalisten sisämarkkinoiden strategian täytäntöönpanoa koskevasta komission väliarvioinnista (COM(2017) 228 final)

Luovan työn tekijät ja yrittäjät LYHTY kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Viittaamme myös jäsenjärjestöjemme omiin lausuntoihin.¹

Lyhdyn pääviesti

Suomen tulee aktiivisesti kannattaa digitaalisen talouden arvokuiluongelman ratkaisemista komission DSM-direktiiviehdotuksen pohjalta. Näin varmistetaan, että suomalaiset oikeudenhaltijat saavat oikeudenmukaisen korvauksen aineistojensa käytöstä internetin alustapalveluissa.

Arvokuilu ja komission ratkaisuehdotus

Internetissä on tarjolla kahdenlaisia sisältöpalveluita: sellaisia, jotka tarjoavat yleisölle esimerkiksi musiikkia tai videoita ja maksavat tästä oikeudenhaltijoille asianmukaiset tekijänoikeuskorvaukset, sekä ns. alustapalveluita, jotka tarjoavat kuluttajille suuria määriä samoja sisältöjä, mutta eivät maksa tekijänoikeuskorvauksia lainkaan tai maksavat niitä liian vähän suhteessa sisältöjen käytön määrään ja arvoon. Alustapalvelut katsovat olevansa vain teknisiä välittäjiä ilman tekijänoikeudellista vastuuta. Tästä aiheutuu arvokuilu: luovien sisältöjen arvo jää alustapalveluille sen sijaan, että se palautuisi sisältöjen oikeudenhaltijoille. Ongelma johtuu siitä, että alustapalveluiden tekijänoikeudellinen asema jää vuoden 2001 tietoyhteiskuntadirektiivin valossa epätarkaksi samalla kun palvelut voivat tulkita vuoden 2000 sähkökauppadirektiivin vastuuvapaussäännöksiä omaksi edukseen.

DSM-direktiiviehdotuksen 13 artiklan ja sitä täydentävän johdantolauseen 38 avulla komissio haluaa puuttua arvokuiluongelmaan. Mikäli alustapalvelu toimii aktiivisesti sisältöjen tarjoamisessa yleisölle, mukaan lukien automatisoitu sisältöjen valikointi tai suosittelu, sähkökauppadirektiivin vastuuvapauseräkkeet eivät voisi soveltua sen toimintaan. Sähkökauppadirektiiviä ei muuteta vaan passiiviset tallennuspalvelut voisivat jatkossakin vedota vastuuvapauseräkkeisiin. Alustapalveluiden olisi toteutettava asianmukaiset ja oikeasuhteiset toimenpiteet sisältöjen suojan varmistamiseksi esimerkiksi ottamalla käyttöön tehokasta sisällöntunnistustekniikkaa. Palveluille ei asetettaisi yleistä velvollisuutta mo-

¹ Luovan alan Lyhty-yhteistyöprojektin jäsenet ovat: AV-tuottajien tekijänoikeusyhdistys Tuotos ry • Esittävien taiteilijoiden ja äänitteiden tuottajien tekijänoikeusyhdistys Gramex ry • Forum Artis - Taiteilijajärjestöjen yhteistyöjärjestö • Kirjallisuuden tekijänoikeusjärjestö Sanasto ry • Kopiosto ry • Musiikkituottajat – IFPI Finland ry • Suomen elokuvatoimistojen liitto ry • Suomen elokuvatuottajien keskusliitto ry • Suomen Musiikkikustantajat ry • Suomen Muusikkoliiton Liitto ry • Suomen Säveltäjät ry • Säveltäjien Tekijänoikeustoimisto Teosto ry • Säveltäjät ja Sanoittajat Elvis ry • Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus TTVK ry • Visuaalisen alan taiteilijoiden tekijänoikeusyhdistys Kuvasto ry

nitoroida sisältöjä, vaan yhteistyövelvoite oikeudenhaltijoiden kanssa koskisi vain oikeudenhaltijoiden erikseen nimeämiä teoksia ja vain sellaisia palveluita, joissa aineistoja jaetaan suuria määriä.

Näkemyksiä komission ehdotuksesta

DSM-direktiiviehdotusta on käsitelty kuluneen vuoden aikana Euroopan parlamentin valiokunnissa. Kulttuuri- ja koulutusvaliokunta (CULT) ja teollisuus-, tutkimus- ja energiavaliokunta (ITRE) ovat kannattaneet komission esitystä ja tehneet siihen selvennyksiä ja tarkennuksia. Euroopan parlamentti tunnustaa ongelman ja kannattaa selkeästi markkinoiden tasapainon palauttamista eli arvokuilun korjaamista. Tanskan kansankäräjät on huhtikuussa 2017 komissaareille Ansip ja Oettinger lähettämässään kirjeessä ilmaissut täyden tukensa ehdotukselle. Myös Ruotsin suhtautuminen asiaan on ollut positiivinen.

DSM-direktiiviehdotuksesta maaliskuussa 2017 antamassaan lausunnossa eduskunnan sivistysvaliokunta piti erittäin perusteltuna sitä, että komissio arvioi erilaisten välittäjiksi katsottujen palveluiden rooleja ja tarvittaessa etsii keinoja, joilla oikeudenhaltijat saisivat osansa palveluista kertyvistä tuloista. Myös talousvaliokunta suhtautui lausunnossaan myönteisesti siihen, että EU:ssa on lähdetty etsimään ratkaisua arvokuiluongelmaan, ja piti tärkeänä etsiä ratkaisuja nykyistä tasapainoisempien kilpailuolosuhteiden luomiseksi tekijänoikeusmarkkinoille.

Edellä mainittujen lausumien valossa on erikoista, että Suomen valtio on omissa kannanotoissaan suhtautunut varauksellisesti paitsi komission ehdotukseen arvokuiluongelman ratkaisemiseksi, myös itse ongelmaan. Komission selvitysten ja markkinainformaation valossa arvokuiluongelman olemassaolo on kiistaton tosiasia. Tämä tulee selkeästi ilmaista myös Suomen kantana käsiteltäessä asiaa neuvostossa ja sen työryhmissä. Suomen tulee myös asettautua tukemaan komission ratkaisumallia ja esittää tarvittaessa rakentavia ehdotuksia sen parantamiseksi. Jotta luovan alan yritystoiminta voisi Suomessa menestyä ja tuottaa uutta kotimaista kulttuuria, luovan alan oikeudenhaltijoille tulee varmistaa mahdollisuus neuvotella tasapainoisilla markkinoilla kohtuullinen korvaus sisältöjensä käytöstä.

Lyhdyn kanta

Suomen tulee aktiivisesti kannattaa digitaalisen talouden arvokuiluongelman ratkaisemista komission DSM-direktiiviehdotuksen pohjalta. Näin varmistetaan, että suomalaiset oikeudenhaltijat saavat oikeudenmukaisen korvauksen aineistojensa käytöstä internetin alustapalveluissa.

Helsingissä, 5.10.2017

Luovan työn tekijät ja yrittäjät LYHTY

Pekka Sipilä
puheenjohtaja

Lauri Kaira
edunvalvontajohtaja